

[Christophersen]

læggelse af freden i Europa. Jeg siger derfor, at det centrale sikkerhedspolitiske problem i Europa løses ikke ved, at allianceerne opløses, men ved, at den østeuropæiske alliance ændres og alle lande, først og fremmest Sovjetunionen, demokratiseres. Det er her, hovedproblemet i hele Europas sikkerhedssituation ligger, og det klares ikke ved at opløse allianceerne.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg er da meget modtagelig for belæring af den tidligere udenrigsminister, men her er vi ved et punkt, hvor de udenrigspolitiske synspunkter mellem venstre og det radikale venstre skiller os. Jeg kunne næsten sige, det er det historiske skillepunkt.

Jeg kan ikke forstå, at man i venstre kan have den opfattelse, at det er ønskeligt med en frigørelsesproces i det østeuropæiske område, og så samtidig beklager, at den finder sted, for det er jo klart, at en frigørelsesproces i det østeuropæiske område vil føre til, at Warszawapagten bliver en mindre trussel over for det vesteuropæiske område, end den er i en situation, hvor den er en fasttømret enhed, klart styret af den store magt i sammenhængen.

Jeg tror nok, andre udenrigspolitiske iagttagere end hr. Christophersen er ret enige om, at det, der foregår i Østeuropa i øjeblikket, er en stigende grad af frigørelsesproces i forhold til Sovjet. Det synes jeg man skulle hilse velkommen.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg tror, at hr. Bilgrav-Nielsen helt har misforstået, hvad jeg har sagt. Jeg beklager ikke, at der finder en frigørelsesproces sted; jeg gør bare opmærksom på, at den ikke er risikofri for freden og stabiliteten i Europa, for spørgsmålet er, om den vil blive tilladt. Og hvad er konsekvenserne af, at den ikke bliver tilladt? Jeg synes, det er den slags risici, man skal være opmærksom på. Ellers bliver det for naivt – og vi lever ikke i P. Munchs tid. Han var meget naiv i hele sin opfattelse, det var det radikale venstre gennem 1930'erne, og jeg synes, det er trist, at man ikke vil lære af historien. Forudsætnin-

gen for, at der er stabilitet i Europa, er andet og mere, end at allianceerne bare opløses.

Steen Folke (VS):

Jeg bemærkede, at den højtærede forkvinde så beroliget ud, da SFs ordfører huskede at sige, at SF trods alt foretrækker en socialdemokratisk regering.

Udenrigsministeren sagde, at Danmark ikke havde noget ønske om at presse Tyrkiet ud af NATO, Nej, det er jeg godt klar over, men det synes jeg er fantastisk afslørende både for Danmark og for NATO, for det viser, at det er det rene hykleri, når der i NATOs formålsparagraf står, at det, NATO drejer sig om, er forsvaret for dette højt be-sungne demokrati. Det er ikke det, det handler om, og det demonstreres tydeligt endnu en gang, i og med at ingen drømmer om – altså ikke engang den danske regering, som i øvrigt er kritisk indstillet over for det tyrkiske militærdiktatur – at arbejde for at få hevet Tyrkiet ud af NATO.

Så var udenrigsministeren meget fortørnet og opbragt over, at jeg talte om nogle magthavere i Spanien. Ja men dog, hr. udenrigsminister, det var da frygteligt. Det er da en kendsgerning, at der er magthavere i Spanien – der er sågar nogle i Danmark også, mener jeg. Det har jeg sagt før, og jeg kan ikke se, at det skal være så frygteligt at sige det.

Jeg mener som sagt ikke, at der er tale om et egentligt demokrati i Spanien, og det mener jeg ikke af flere grunde. Jeg sagde noget om, at ikke engang ud fra den borgerlige demokratiske målestok for, hvad et demokrati er, var der tale om et demokrati. Men jeg vil da også gerne sige så, at selve denne målestok efter min mening er helt utilstrækkelig. Jeg vil gøre opmærksom på, at den magtposition, som magthavere i form af dem, der behersker produktionsapparatet, altså kapitalisterne, har i et samfund som det spanske – og det danske med for den sags skyld – unægtelig er med til at begrænse rækkevidden af demokratiet. Uanset valg og den slags er det et yderst begrænset demokrati, og det er i høj grad magthaverne i Spanien, som har flertallet i cortes, og som sidder i regeringen og varetager nogle interesser, som ikke nødvendigvis overhovedet repræsenterer det store flertals interesser i det spanske samfund.